

22-23.04.2024

<https://phoenixpublication.uz/>

**ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ПЛАТФОРМЫ В КОНТЕКСТЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ,
ИХ ВАЖНОСТЬ И ОЖИДАЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ.**

Тагоев А. Н.

*Бухарский инженерно-технологический институт,
ассистент, г. Бухара, alibobo@mail.ru*

**RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA TA'LIM PLATFORMALARI, ULARNING
AHAMIYATI VA KUTILADIGAN NATIJALAR.**

Tag'oyev A. N.

Buxoro muhandislik-texnologiya instituti assistenti, Buxoro sh. alibobo@mail.ru

**EDUCATIONAL PLATFORMS IN THE CONTEXT OF DIGITIZATION, THEIR
IMPORTANCE AND EXPECTED RESULTS.**

Tagoev A. N.

Bukhara Engineering and Technology Institute, assistant teacher, Bukhara

Bugungi kunda ta'limni raqamlashtirish jarayoni tobora ortib bormoqda va ta'limning yangi elektron shakllari rivojlanmoqda. Ta'lim platformasi didaktik jihatidan ishlab chiqilgan ma'lumotlarning eng yaxshi manbai bo'lib, undan an'anaviy ta'limga qo'shimcha sifatida yoki mustaqil ravishda fors-major holatlarida, masalan, epidemiya paytida yoki elektron ta'lim amaliyotida foydalanish mumkin. [1]. Shuning uchun ham so'nggi paytlarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi tufayli butun dunyoda elektron o'quv platformalaridan foydalanish kun sayin ortib bormoqda. [2]. Shu jumladan «O'zbekiston — 2030» strategiyasida qayd etilgan Oliy ta'lim bilan qamrovni kengaytirish, oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirish ham albatta mamlakatimizda ta'lim platformalariga ehtiyoj naqadar yuqori ekanligini ko'rsatadi. [3].

Aksariyat oliy ta'lim muassasalari hozirgi kunda bir yoki bir nechta elektron ta'lim platformalaridan foydalanadilar hamda bu platformalar oliy ta'lim muassasalari elektron ta'lim muhitining ajralmas elementlariga aylangan. [4]. Biroq, elektron ta'lim platformalaridan foydalangan holda o'quv jarayonini katta hajmdagi yaratilgan ma'lumotlarni to'g'ri tahlil qilish orqaligina sifat jihatidan yaxshilash mumkin. [4].

LMS ta'limni boshqarish tizimlari (o'zbek terminologiyasida MTT qisqartmasi ishlatiladi - "masofaviy ta'lim tizimi") elektron ta'limni qo'llash uchun platformalardir, ammo ba'zi hollarda ular an'anaviy o'quv jarayonini boshqarish uchun ham ishlatilishi mumkin. [5].

Talaba LMS dan o'quv portaliga kirish imkoniyatini oladi, bu barcha o'quv mazmunini etkazish, dastlabki va oraliq testlar asosida mos treklarni tanlash, maxsus havolalar yordamida qo'shimcha materiallardan foydalanish uchun boshlang'ich nuqtadir.

22-23.04.2024

<https://phoenixpublication.uz/>

Oliy o'quv yurtlarida o'quv jarayonini tashkil etish uchun LMS ni tanlashning o'ziga xos xususiyatlari:

- funksionallik, o'quv jarayoniga har tomonlama yordam ko'rsatishni ta'minlash uchun zarur funktsiyalar majmuasi (kurs yaratish, turli xil o'quv materiallarini (matn, grafik, audio, video va boshqalar) yuklab olish imkoniyati, bilimlarni tekshirish tizimi bilan belgilanadigan funksionallik (testlar, topshiriqlar, testlar yaratish uchun vositalar), forumlar, xabarlar, talabalar faoliyatini tahlil qilish [7] va boshqalar);
- ishonchlilik, ya'ni tizimda qulay boshqaruv vositalari mavjudligi va mavjud shablonlar asosida tarkibni yangilash qulayligi;
- barqarorlik, foydalanuvchi faolligining turli rejimlari va darajalariga nisbatan LMS ishining barqarorligi [8] bilan tavsiflanadi;
- narxi, tizimning o'zi, uni amalga oshirish xarajatlari, kursni ishlab chiqish va qo'llab-quvvatlash, foydalanuvchi litsenziyalari soniga cheklovlar mavjudligi yoki yo'qligidan iborat bo'lgan narx;
- kurslarning umume'tirof etilgan standartlarga muvofiqligi (ta'lim axborot resurslarini [9] saqlashning yagona standartiga muvofiqligi);
- modullilik – o'quv kursining o'quv materiallari modullari to'plami orqali taqdim etilishi [10];
- foydalanish imkoniyati mavjudligi, vaqt va joylashuvdan qat'iy nazar foydalanuvchining doimiy ravishda kursga kirish imkoniyati mavjudligi; [11]
- moslashuvchanlik - o'quv fanlarining joylashuvi va vaqtdan qat'iy nazar kurs materiallaridan doimiy foydalanishini ta'minlash [12];
- LMSni rivojlantirish istiqbollari – yangi texnologiyalar, standartlar va vositalarni qo'llab-quvvatlagan holda tizimning yangi, takomillashtirilgan versiyalarini chiqarish [13];
- kross-platforma tizimi – foydalanuvchi shaxsiy kompyuterida operatsion tizimning mustaqilligi; tizimni ishlab chiquvchi kompaniyaning qo'llab-quvvatlash xizmatidan yuqori sifatli texnik yordam. [14].

O'quv jarayoniga LMSni joriy etish quyidagilarga imkon beradi:

- o'quv jarayonini qisman avtomatlashtirish;
- o'quv jarayonining harakatchanligi va moslashuvchanligini ta'minlash [15];
- izlanuvchilarning bir joyda to'plangan katta hajmdagi o'quv materiallaridan doimiy foydalanishini ta'minlash;
- o'quv sub'ektlari o'rtasidagi ta'lim o'zaro ta'siri uchun turli xil vositalardan foydalanish [16];
- har bir o'quvchining individual qobiliyati va ehtiyojlarini hisobga olgan holda o'quv jarayonini individuallashtirish;
- yaxshi idrok etish, ravshanroq va tushunarliroq bo'lishi uchun o'quv materialini elektron formatda, asosan multimedida joylashtirish. [17].

Hozirgi kunda mavjud ta'lim platformalari qaysidir maqsadlarni amalga oshirishda qul keladi albatta. Ammo har bir ta'lim bosqichida va sohasida ta'lim jarayonini amalga

22-23.04.2024

<https://phoenixpublication.uz/>

oshirish, o'rgatilyotgan fan va sohaning xususiyatlaridan bog'liq ravishda aloxida yondashuvni talab qiladi. [18]. Ayniqsa mamlakatimizda oliy ta'lim muassasalarinig texnik sohalarida tayyorlanayotgan mutaxassisliklarda o'tilayotgan fanlar va talabalar egallashi kerak bo'lgan bilim, malaka va ko'nikmalar ta'lim jarayonini tashkil qilishda aloxida yondashuvni talab qiladi. [19]. Hozirgi kunda oliy ta'lim muassasalarida foydalanilayotgan ta'lim platformalari (HEMIS, MOODLE) bunday imkoniyatni bermaydi. Masalan HEMIS platformasi asosan ta'lim jarayonini tashkil qilish va boshqarishga mo'ljallangan. MOODLE tizimi esa butun dunyoda foydalanilsada ushbu platforma tayyor shablonlar va qoliblar asosida ta'lim jarayonini tashkil qilishni o'qituvchi pedagoglarga taklif qiladi. Bizga esa har bir fanning xususiyatidan bog'liq ravishda sozlash imkoniyatini beruvchi, generatsiya va kalkulyator funksiyalari mavjud, hamda ko'plab miqdordagi videomateriallarni tartib bilan joylashtirish mumkin bo'lgan platformaga extiyoj mavjud. [20].

Bunday platfomaning yaratilishi natijasida quyidagilarga erishiladi:

- O'quv yuklamasida ko'rsatilgan mustaqil ta'lim soatlarining sifatli amalga oshirilishi uchun asos bo'ladigan baza yaratiladi
- Kelajakda oliygoxda onlayn ta'lim shaklida talabalarni qabul qilish orqali yuqori rentabelli ta'lim xizmatlarini ko'rsatishga asos bo'lib xizmat qiladi
- Onlayn ta'lim shaklida talabalarni qabul qilish orqali kam resurs talab qilinadigan tejamkor va yuqori sifatli ta'lim berish imkoniyati yaratiladi
- Qobiliyatli va kreativ fikrlaydigan pedagog xodimlarni aniqlash va ularni rag'batlantirish imkoni yaratiladi
- Oliy ta'lim muassasasining imidjining oshishiga olib keladi

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi PF-158-son Farmoni "O'zbekiston — 2030" strategiyasi.
2. Гончарова О.Н. Создание образовательной платформы для обучения математике средствами фреймворка Django / О.Н. Гончарова, А.В. Шерemet // Дидактика математики: проблемы и исследования: Международный сборник научных работ. - 2023. -Вып. 1(57).-С. 30-39. DOI: 10.24412/2079-9152-2023-57-30-39
3. Мусаева Ж. К., Халилова М. А. РОЛЬ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ В УСТОЙЧИВОМ РАЗВИТИИ ОБЩЕСТВА //ББК 65.0501 А 43. – 2022. – С. 283.
4. Мусаева Ж. К. РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ ВА ТАЪЛИМДА РИВОЖЛАНИШ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ //Архив научных исследований. – 2022. – Т. 2. – №. 1.
5. Мусаева Ж. К. РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА //ББК 65.0501 А 43. – 2022. – С. 288.

22-23.04.2024

<https://phoenixpublication.uz/>

6. Халилова М., Мусаева Ж., Бухара Р. У. ИННОВАЦИОННЫЕ ФОРМЫ ОБУЧЕНИЯ И ИХ ОСОБЕННОСТИ.
7. Karomatovna M. J. Efficiency of introducing innovative approaches in higher education in uzbekistan //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – Т. 3. – №. 4. – С. 1266-1275.
8. Мусаева Ж. К., Халилова М. А. РОЛЬ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ В УСТОЙЧИВОМ РАЗВИТИИ ОБЩЕСТВА //ББК 65.0501 А 43. – 2022. – С. 283.
9. Мусаева Ж. К. РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ ВА ТАЪЛИМДА РИВОЖЛАНИШ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ //Архив научных исследований. – 2022. – Т. 2. – №. 1.
10. Мусаева Ж. К. Тенденции развития цифровой экономики и образования в Узбекистане //Современные проблемы социально-экономических систем в условиях глобализации. – 2021. – С. 246-250.
11. Karomatovna M. J., Rustambek R. BILIMLARGA ASOSLANGAN RAQAMLI IQTSODIYOTNI RIVOJLANTIRISH OMILLARI //САМАРҚАНД ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ. – 2021. – С. 505.
12. Musayeva J.K. O'zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishda korxona aktivlarini boshqarish, globallashtirish va integratsiya jarayonlarining ta'siri. СОЛИҚ ВА ҲАЁТ ЭЛЕКТРОН ИЛМИЙ ОММАБОП ЖУРНАЛ, II СОН. 2023, 13-19-bet
13. Mukhsinov B., Yuldasheva S. Jamila Musaeva International journal of advanced science and technology vol. 29, no. 5, (2020) //issn. – 2005. – Т. 4238. – С. 1922-1926.
14. Musaeva J.K. Evaluation of the fixed capital of enterprises and the main ways of their effective use. "ЛОГИСТИКА ВА ИҚТИСОДИЁТ" илмий электрон журналы. 2022 йил 2 СОН. 70-77 bet
15. Пулотов Ш. Ш., Ходжиева С. Ш. СТРАТЕГИЧЕСКИЕ НАПРАВЛЕНИЯ УПРАВЛЕНИЯ ВЫСШИМИ УЧЕБНЫМИ ЗАВЕДЕНИЯМИ В УСЛОВИЯХ ИНТЕГРАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ //Экономика и социум. – 2023. – №. 6-1 (109). – С. 955-959.
16. Khalilova, M. N., and Pulotov Sh Sh. "Actuality of Public Finance Management System in The Republic of Uzbekistan: Main Directions, Stages, Prospects for Improvement." European Journal of Economics, Finance and Business Development 1.3 (2023): 1-3.
17. Shavkatovich P. S., Narzullayevna B. S., Rasulovna K. G. INCREASING THE INVESTMENT ACTIVITY OF PRODUCTION ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF THE DIGITAL ECONOMY //European Journal of Interdisciplinary Research and Development. – 2023. – Т. 15. – С. 31-34.
18. Пулотов Ш. Ш., Хайитова И. Н. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СПОСОБОВ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В ЭКОНОМИКУ УЗБЕКИСТАНА //Современные проблемы социально-экономических систем в условиях глобализации. – 2022. – С. 405-408.

22-23.04.2024

<https://phoenixpublication.uz/>

19. Артикова Д. М., Пулатов Ш. Ш. ПЕРСПЕКТИВЫ РЕАЛИЗАЦИИ СТРАТЕГИИ «ЦИФРОВОЙ УЗБЕКИСТАН-2030» //Современные проблемы социально-экономических систем в условиях глобализации. – 2021. – С. 347-350.

20. Yuldasheva saida Ne'matovna Rakhimova Dilnoza Davronovna. (2023). CROWDFUNDING IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: DEVELOPMENT TRENDS [Data set]. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10408645>